

Metodologija statistike Spoljne trgovine

Na osnovu statistika spoljne trgovine utvrđuje se:

- opšta ekonomska politika,
- razvoj trgovinske politike, uključujući pripremanje i nadgledanje trgovinskih sporazuma,
- tržišne analize za izvoznike i uvoznike, s ciljem da se definiše njihova komercijalna strategije
- utvrđivanje materijalnih bilansa za strateške proizvode, s ciljem da se kontroliše tržište u oblasti poljoprivrede i energije itd.

Statistika spoljne trgovine spada u ekonomske statistika i predstavlja bitan izvor podataka za nacionalne račune, statistiku bilansa plaćanja i kratkoročne ekonomske analize.

Metodološka uputstva

Za statistiku robne razmjene sa inostranstvom postoje odgovarajuća metodološka osnova u preporukama Statistike Ujedinjenih nacija (UN), u carinskim propisima Evropske unije (EU) i metodološkim materijalima Statistike Evropske unije (EUROSTAT). Ove preporuke, propisi i materijali pružaju metodološka uputstva i služe kao osnova za prilagođavanje ove statistike međunarodnim standardima, a dopunjeni su našim nacionalnim propisima koji regulišu robnu razmjenu sa drugim zemljama.

Izrada podataka robne razmjene sa inostranstvom temelji se na preporukama statistike UN i EU koje su sadržane u sledećim publikacijama:

- International merchandise Trade Statistics, Concept and Definitions, UN
http://unstats.un.org/unsd/publication/SeriesM/SeriesM_52rev2E.pdf
- Statistics on the Trade of Goods, User Guide, EUROSTAT
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-BM-06-001/EN/KS-BM-06-001-EN.PDF

Usklađuje se sa regulativama iz COMMUNITY LEGISLATION applicable to the STATISTICS RELATING TO THE TRADE OF GOODS, vezane za EXTRASTAT

- Council Regulation 1172/95
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1995R1172:20031120:EN:PDF>
- Commission Regulation (EC) No. 1917/2000
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2000R1917:20060101:EN:PDF>
- Regulation (EC) No.471/2009 of the European Parliament and Council
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:152:0023:0029:EN:PDF>

Commission Regulation (EC) No. 113/2010

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:037:0001:0011:EN:PDF>

Obuhvat spoljne trgovine

U skladu sa Član 3. Regulation (EC) No.471/2009 i Član 6. Council Regulation 1172/95 spoljna trgovina obuhvata:

Pod izvozom je uključena roba koja napušta statističku teritoriju Crne Gore u skladu sa sledećim carinskim postupcima:

- a) Izvoz
- b) Pasivno oplemenjivanje
- c) Ponovni izvoz koja je bila u postupku aktivnog oplemenjivanja I prerada robe pod carinskim nadzorom

Pod uvozom se obuhvata sva roba koja ulazi na statističku teritoriju Crne Gore u skladu sa sledećim carinskim postupcima:

- a) Uvoz za slobodni promet
- b) Aktivno oplemenjivanje
- c) Prerada robe pod carinskim nadzorom

Izvor podatka

Izvor podataka za statistiku spoljne trgovine je carinska deklaracija. S obzirom da se podaci prikupljaju iz carinskih deklaracija, statistika spoljne trgovine se zasniva na "Pravilniku o obliku, sadržaju, načinu podnošenja i popunjavanja carinske deklaracije i zbirne prijave" (objavljen u Službenom listu br. 16/2003, 43/2004, 2/2005, 14/2005, 48/2007), Carinskom zakonu (objavljen u Sl.listu br. 7/2002, 38/2002,72/2002,21/2003,29/2005,66/2006 i 21/2008), Zakon o carinskoj tarifi (objavljuje se svake godine u Sl.listu za važeću godinu).

Osnovni pojmovi

Carinska deklaracija je dokument kojom lice u propisanom obliku i na propisan način zahtjeva da se roba stavi u neko od carinskih postupaka, komplet od 8 listova.

Carinska tarifa je šifarski proizvodi svrstani po nomenklaturi.

Nomenklatura je skup ili popis naziva koji se koristi u pojedinim predmetnim područjima.

Klasifikacije spoljne trgovine dijele se na klasifikacije UN i EU.

Klasifikacije Ujedinjenih nacija su:

- HS – Harmonizovani sistem naziva i šifarskih oznaka (Harmonized Commodity Description and Coding System)
- SMTK – Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija (SITC – Standard International Trade classification)

Klasifikacije Evropske unije:

CN – Kombinovana nomenklatura (Combined Nomenclature)

Pod pojmom „nomenklatura“ po Zakonu o carinskoj tarifi, podrazumijeva se naimenovanja Odeljaka, Glava, Razdjela, tarifnih brojeva i tarifnih podbrojeva sa odgovarajućim šifarskim oznakama.

To znači da je nomenklatura Carinske tarife, u prvom redu, podjeljena na Odeljke, Odeljci na Glave, a ovi su podjeljeni na Razdele. Carinska tarifa ima ukupno 97 Glava, s tim što je izostavljena 77 Glava

Na primeru tarifne oznake 0201 20 30 90, može se videti njena struktura i tumačenje pojedinih djelova:

02 = Oznaka Glave

0201 = Oznaka tarifnog broja

0201 20 = Harmonizovani sistem naziva i šifarskih oznaka Svetske carinske organizacije

30 = Kombinovana tarifa Evropske Unije

90 = Nacionalna pozicija

HS – Harmonizovani sistem

Svrha: višefunkcionalna nomenklatura robe koja se koristi kao baza za carinske tarife i nomenklature širom svijeta

Osnivač: Svetska carinska organizacija

Preko 98% svetske trgovine klasifikovano je prema HS-u

U Crnoj Gori definisana je Zakonom o carinskoj tarifi koji se objavljuje u Sl.listu Crne Gore, svake godine.

Razlog donošenja Zakona o carinskoj tarifi jeste potpuno usklađivanje nomenklature sa Harmonizovanim sistemom naziva i Kombinovane tarife EU.

Usklađivanje Carinske tarife sa Harmonizovanim sistemom naziva i šifarskih oznaka vrši se na nivou prvih šest cifara tarifne oznake (šifarske oznake). Svetska carinska organizacija vrši izmjene nomenklature svake pete godine. Pošto je naša zemlja jedna od članica Svetske carinske organizacije iz toga proizilazi obaveza usklađivanja svake pete

godine. Usklađivanje je neophodno radi pravilne i lakše spoljnotrgovinske razmene roba između naše zemlje i zemalja širom sveta.

SMTK – Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija

Svrha: Izrada međunarodne statistike trgovine za sve proizvode koji se pojavljuju u međunarodnoj razini i promovisanje uporedivosti podataka na međunarodnom nivou.

Osnivač: Odeljenje statistike Ujedinjenih Nacija – Ogranak statistike spoljne trgovine

Prema strukturi klasifikacije ima 5 nivoa (sekcije – 10, divizije 67, robne grupe -261, podgrupe – 1033 i artikle 3121)

	Šifra robe	Naziv robe
1	0	Hrana i žive životinje
2	1	Piće i duvan
3	2	Sirove materije, osim goriva
4	3	Mineralna goriva i maziva
5	4	Životinska i biljna ulja i masti
6	5	Hemijski proizvodi
7	6	Proizvodi svrstani po materijalu
8	7	Mašine i transportni uređaji
9	8	Razni gotovi proizvodi
10	9	Proizvodi i transakcije, nigde ne pomenuti

CN – Kombinovana nomenklatura (Combined Nomenclature)

je tarifna i statistička nomenklatura, ona omogućava najbolji način prikupljanja, razmjene i objavljivanja podatka o spoljnoj trgovini zemalja članica EU.

Kombinovana nomenklatura sadrži klasifikaciju HS-a i dopunjena je određenim podgrupama.

Ova sistematski urađena lista proizvoda je predstavlja bazu za pregovaranje o međunarodnoj razmjeni i prihvaćena je od strane većine učesnika u spoljnotrgovinskom prometu.

Evropska Unija vrši izmene i dopune svoje nomenklature svake godine, što znači da i naša Carinska tarifa mora svake godine da prihvati iste takve izmjene i dopune. Dio tarifne oznake koji se odnosi na pozicije Evropske Unije vezan je za sedmu i osmu cifru, što znači da se usklađenost sa Evropskom Unijom vrši na nivou prvih osam cifara tarifne oznake. Usklađivanje naše Carinske tarife sa nomenklaturom Evropske Unije je jedan od osnovnih preduslova pravilnog sprovođenja spoljnotrgovinske razmene naše zemlje sa članicama Evropske Unije kao i pridruživanja naše zemlje Evropskoj Uniji.

Carinski postupak

Pod Carinskim postupakom se podrazumijeva stavljanje robe u slobodni promet, postupak tranzita robe, postupak carinskog skladištenja, postupak oplemenjivanja u CG (aktivno oplemenjivanje), postupak obrade pod carinskim nadzorom, postupak privremenog uvoza, postupak oplemenjivanja van CG (pasivno oplemenjivanje).

Iskazuje se kao četvorocifrena šifra koja se sastoji od dveije dvocifrene šifre:

- prva dvocifrena šifra označava deklarisanu (traženu) carinski postupak
- druga dvocifrena šifra označava prethodni postupak, tj. postupak u kojem je roba bila prije deklarisanog, ukoliko ga nije bilo upisuje se 00 (dviije nule)

Carinski postupak u carinskoj deklaraciji predstavlja "polje 37", dužine četiri mjesta, upisuje se šifra, koja se sastoji od dvocifrene šifre traženog postupka i druge dvocifrene šifre prethodnog postupka iz Kodeksa šifara.